

This document is available in English
Mae'r dogfen hon ar gael yn Saesneg

CRYNODEB GWEITHREDOL

Mae'r Asesiad Mannau Agored hwn yn darparu dadansoddiad cyfredol, cynhwysfawr o'r ddarpariaeth mannau agored ffurfiol ac anffurfiol ar draws Blaenau Gwent i gefnogi'r Cynllun Datblygu Lleol Newydd (CDLIN) datblygol. Wedi'i baratoi yn unol â safonau Polisi Cynllunio Cymru (PCC) Argraffiad 12 (2024), TAN 16, a safonau Meysydd Chwarae (FIT) 2017 Cymru, mae'r asesiad yn gwerthuso maint, hygyrchedd a dosbarthiad mannau agored ac yn nodi meysydd allweddol o warged a diffyg. Mae'r asesiad yn darparu archwiliad wedi'i ddiweddarau o fannau agored ym Mlaenau Gwent fel y'u cofnodwyd ym mis Ionawr 2025.

Pwrpas yr Asesiad

Mae'r asesiad:

- Yn archwilio gofod agored presennol ar draws pob teipoleg (ffurfiol, anffurfiol, a rhandiroedd).
- Yn nodi unrhyw warged neu ddiffygion yn erbyn safonau canllawiau FIT.
- Yn gwerthuso hygyrchedd yn seiliedig ar bellteroedd cerdded a argymhellir.
- Yn darparu sylfaen dystiolaeth i lywio polisïau'r CDLI sy'n ymwneud â diogelu a darparu mannau agored.
- Yn cefnogi strategaethau corfforaethol ehangach ar gyfer iechyd, lles, creu lleoedd, a seilwaith gwyrdd.

Canfyddiadau Allweddol

1. Mannau Agored Ffurfiol

Ar draws y fwrdeistref sirol, mae pob un o'r pedair teipoleg mannau agored ffurfiol yn is na'r safonau FIT a argymhellir:

- **Caeau chwarae** – diffygion sylweddol mewn 12 o 14 ward.
- **Pob chwaraeon awyr agored (dim cae)** – 11 ward yn disgyn yn is na'r safon.
- **Meysydd chwarae wedi'u cyfarparu** – mae pob ward yn disgyn yn is na'r safon (0.25 hectar fesul 1,000 o'r boblogaeth).
- **Darpariaeth awyr agored arall** fel MUGAs a pharciau sglefrio – mae pob ward yn is na'r meincnod 0.30 hectar fesul 1,000 o'r boblogaeth.

Mae rhai wardiau - megis Tredegar, Gogledd Glynebwy, Nant-y-glo, a Sirhywi yn arddangos gwarged ynysig oherwydd cyfleusterau mawr penodol (e.e. golff, BMX, chwaraeon dŵr).

2. Mannau Awyr Agored Anffurfiol

Mae darpariaeth mannau agored anffurfiol ledled y sir yn gyffredinol uwchlaw lefelau canllaw, yn enwedig:

- **Mannau naturiol a lled-naturiol** – gwarged sylweddol ym mhob ward.
- **Parciau a gerddi** – mae'r rhan fwyaf o'r wardiau yn bodloni neu'n rhagori ar safonau, ond mae diffygion yn bodoli yn Georgetown, De Glynebwy, Brynmawr a Nant-y-glo.
- **Mannau gwyrdd amwynder** – mae saith ward yn disgyn yn is na'r safonau; diffyg mwyaf yn y Cwm.

3. Rhandiroedd

- Dim ond 5 o'r 14 ward sy'n bodloni neu'n rhagori ar y safon gyfeirio FIT o 0.3 hectar fesul 1,000 o'r boblogaeth.
- Yn gyffredinol, mae darpariaeth Blaenau Gwent yn is na'r meincnod a nodir (0.3ha), sef 0.21 ha fesul 1,000 o'r boblogaeth.

4. Hygyrchedd

Mae hygyrchedd ar draws y sir yn gyffredinol gryf, gyda:

- 60% neu fwy o breswylwyr o fewn pellter cerdded i fannau agored ffurfiol.
- 90% neu fwy o fewn pellter cerdded o ofod agored anffurfiol.
Fodd bynnag:
- Mae De Glynebwy a Sirhywi yn dangos hygyrchedd isel i deipolegau penodol oherwydd darpariaeth gyfyngedig yn y ward, ond maent yn elwa o gyfleusterau mewn wardiau cyfagos.

Goblygiadau Polisi

Mae'r Asesiad Mannau Agored yn argymhell y Polisiâu CDLI diwygiedig canlynol yn unol â'r canllawiau wedi'u diweddarau. Nod y rhain yw mynd i'r afael â diffygion mannau agored ffurfiol presennol a chefnogi blaenoriaethau creu lleoedd ac iechyd.

Polisi DM12 Darparu Mannau Agored a Chyfleusterau Hamdden

Mae angen darparu safon foddhaol o fannau agored ffurfiol ac anffurfiol ar bob datblygiad tai newydd o 10 neu fwy o unedau, yn seiliedig ar y safonau canlynol:

Mannau Agored Ffurfiol

- (a) 1.2 hectar fesul 1,000 o'r boblogaeth ar gyfer Caeau Chwarae;
- (b) 1.6 hectar fesul 1,000 o'r boblogaeth ar gyfer Pob Chwaraeon Awyr Agored (dim cae);
- (c) 0.25 hectar fesul 1,000 o'r boblogaeth ar gyfer Ardaloedd Chwarae wedi'u Cyfarparu/Dynodedig;
- (d) 0.3 hectar fesul 1,000 o'r boblogaeth ar gyfer Darpariaeth Awyr Agored Arall;

Gofod Agored Anffurfiol

- (e) 0.8 hectar fesul 1,000 o'r boblogaeth ar gyfer Parciau a Gerddi
- (f) 0.6 hectar fesul 1,000 o'r boblogaeth ar gyfer Mannau Gwyrdd Amwynder
- (e) 2 hectar fesul 1,000 o'r boblogaeth ar gyfer Gofod Naturiol a Lled-naturiol
- (f) 0.3 hectar fesul 1,000 o'r boblogaeth ar gyfer darpariaeth Rhandiroedd/Mannau Tyfu Cymunedol;

Bydd natur a math y ddarpariaeth yn cael ei lywio gan ganfyddiadau'r Asesiad Mannau Agored ac Archwiliadau Mannau Chwarae Plant diweddaraf.

Polisi DM13 Diogelu Mannau Agored

Bydd cynigion datblygu sy'n effeithio ar ddarpariaeth Mannau Agored presennol yn cael eu caniatáu dim ond lle y gellir dangos:

- (a) Nid oes gan y safle unrhyw werth amwynder, cadwraeth natur na hamdden sylweddol a;
- (b) Mae gwarged o gyfleusterau o'r fath yn yr ardal, neu;
- (c) Gellir disodli'r golled gyda darpariaeth gyfatebol neu well yn yr ardal agosaf; neu
- (d) Mae'r datblygiad yn gwella cyfleuster presennol.

Casgliad

Mae'r asesiad yn tynnu sylw at ddiffygion sylweddol mewn mannau agored ffurfiol a phocedi o ddiffyg mewn mannau agored anffurfiol ar draws sawl ward. Er gwaethaf hygyrchedd cryf a mannau gwyrdd naturiol sylweddol, mae'r pwysau ar fannau hamdden ffurfiol yn tanlinellu'r angen i ddiogelu, gwella a sicrhau darpariaeth mannau agored newydd trwy'r CDLIN. Mae'r asesiad yn darparu sylfaen dystiolaeth gadarn ar gyfer polisiau cynllunio wedi'u diweddarau a gwelliannau mannau agored ym Mlaenau Gwent yn y dyfodol.